

Posudek oponenta na práci Lucie Bílé *Legitimizační rétorika politických stran v Jižní Africe*

Kolegyně Bílá si vybrala nesporně velmi zajímavé téma a rovněž validní metodologický přístup. Na její práci lze ocenit v zásadě kvalifikovanou práci s prostorově i jinak velmi vzdálenou problematikou, schopnost osvojit si značnou faktografickou základnu a zároveň ambici se nespokojit s pouhou kompilací a zpracovat vlastní výzkum, a to s využitím dosti náročné metody. Tato slova ocenění vytýkám takřkajíc před závorku, jakožto oponent se budu primárně soustředit na problematické momenty práce.

1. Nikoli neproblematický je už *výběr* politických stran pro analýzu. Autorka si volí National Party, tedy stranu hlavních proponentů apartheidu a bělošské dominance v JAR a zaměřuje se na její diskurz především ze 60. let, a tuto analýzu kombinuje s rozborem současné rétoriky radikální (marx-leninistické) černošské strany Economic Freedom Fighter vzniklou roku 2013. Jistě, srovnávat se dá v zásadě všechno se vším, nicméně práci by prospěla výraznější rozvaha nad tím, proč autorka porovnává tak odlišné a časově vzdálené strany. Převedeno na českou realitu, je to jako srovnávat třeba diskurz KSČ za prvního tajemníka Novotného s diskurzem dejme tomu současného Okamurova hnutí – srovnání je jistě možné, snad bychom dejme tomu našli i nějaké podobnosti, k čemu by nám to ale vlastně bylo? Jistě, kupříkladu pro publicistiku má např. význam tvrdit a dokládat, že vylučující diskurz antikomunistů připomíná komunisty a podobně může pro některé publicisty jistě dávat smysl dokládat, že radikální černošská strana připomíná svou rétorikou stoupence apartheidu, jako cíl odborné práce mi to ale přijde poněkud málo (a pokud toto bylo jejím cílem, byl zde navíc artikulován spíše podprahově).
2. Jako svou výzkumnou *metodu* si autorka vybrala sociálně-psychologickou větev analýzy diskurzu, která navazuje zejména na knihu Wertherell a Pottera (věnované původně rasismu na Novém Zélandu). Za problematické, ale v bakalářské práci se skřípěním zubů v zásadě akceptovatelné, považuji to, že autorka práce s touto knihou nepracuje a vychází především z pasáží o tomto proudu diskursivní analýze v souhrnném učebním textu Víta Beneše o různých přístupech k analýze diskurzu. Ještě problematičtější pro mě nicméně je, že autorka svou metodu příliš neuplatňuje, sledované diskurzy nestrukturuje např. na jednotlivé interpretační repertoáry, spíše je poněkud intuitivně a selektivně popisuje, bez příliš příliš jasné jednotlící linie.

3. S tím souvisí třetí výtku: značná *chaotičnost* výkladu. Klíčové analytické kapitoly (čtvrtá a pátá) nejsou nijak dále strukturovány a autorčin výklad nemá příliš jasný směr. Chaotický je také způsob odkazů k politicko-filozofické problematice – nějaký autor z oblasti politické filozofie se obvykle v textu objeví v momentě, kdy u autorky vyvolá volnou asociaci (srv. s. 27 a 35).
4. Jistá chaotičnost poznamenává i jazykovou stránku textu – ta je charakteristická vršením substantiv a adjektiv, které přitom jsou v některých případech synonymy, dlouhými větami (viz např. první věta, která je zároveň prvním odstavcem, na s. 43). Někdy se šroubované formulace ocitají za hranicí srozumitelnosti, jindy zase volně přecházejí do gramatické chyby (viz např. s. 13).

Na okraj těchto výtek: Ze zkratkovitých a poněkud iritujících hodnotících formulací musím zmínit dvě. Na s. 35 autorka píše o Economic Freedom Fighters: „*Jakoukoli rasovou objektivitu odhazuje momentem připsání neoliberalismu bílému západnímu světu, kdy nikterak jako první v dějinách činí ze západního kapitalismu dílo d'áblova potomka, buržoazie, a d'ábla samotného.*“ Nevím, co přesně má znamenat „rasová objektivita“ a autorka nám nepřibližuje konkrétní formulaci, nicméně přisuzovat neoliberalismu západní kořeny je podle mého názoru vcelku přesvědčivé a neznámá to nutně samo o sobě diabolizaci Západu. Podobně, hned na následující straně autorka píše, že „*EFF využívá starý motiv nazrálého času, který využívají političtí vůdci a aktivisté už od staré židovské říše, přes Musolliniho, rudoarmějce a další ,kdo, kdy než my, kdy, když ne teď*““ což je poněkud bizarní kombinace, v níž chybí např. Občanské fórum, které toto heslo rovněž používalo.

Námítky, které vůči práci uvádím, jsou dost zásadní a na jejich závažnosti trvám, zároveň jsem si ale vědom, že se jedná o bakalářskou práci značných ambic a už jen jejich částečné naplnění považuji za *velmi dobrý* či *dobrý* výsledek, v závislosti na průběhu obhajoby.

Praha, 10. 6. 2015

Ondřej Slačálek